

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse pise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtrek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 100 — K, za naročnike v inozemstvu 140 — K letno. Posamezna številka po K 2—.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 K za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 50 K.

Telefon uredništva
štev. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 2 K — vin. dvakrat . . . 1 K — 50. za nadaljnja uvrčenja od petit-vrste po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t.j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravištvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./7

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklame tije so proste poštnine.

Jubilantu Ivanu Hribarju.

Slovensko učiteljstvo se druzič letos oddoljuje s spominom velikim možem slovenskega naroda, njegova prvoborilec in voditelj, da se spominja njih velikih zaslug za našo nacionalno misel in ne razvoji ob njih jubileju. Vsem nam dobro poznani in visoko cenjeni Ivan Hribar sedaj kraljevi pokrajinski namestnik in minister, praznuje svoj 70letni rojstni jubilej.

A slovensko učiteljstvo pozna Ivana Hribarja iz druge dobe, ko se ni zavzemal sedanjega odličnega mesta; ono ga pozna iz dobe, ko je kot neustrašen bojevnik naše nacionalne misli vršil in vodil brezobziren boj za osvoboditev slovenskega naroda izpod jarma cesarskih namestnikov, ki so neusmiljeno gospodovali in zatirali naš narod. In danes triumfira on kot osvoboditelj slovenskega naroda v dvoranah, kjer so nedavno tega še vladali zatiralci slovenskega naroda kovali najtemnejše naklepe proti našemu narodu in niemu samemu.

Ivan Hribar je ena najmarkantnejših, močnih in velikopoteznih političnih individualnosti preteklega doba za slovenski narod, ki je zasekal vodilne brazde politični slovenskega naroda doma, in ki je dvigal politični in nacionalni ugled slovenskega naroda s svojo osebnostjo tudi na zunaj, široko v slovanskem svetu.

Naši nacionalni prijatelji so ga spoštovali in čislali — naši nacionalni sovražniki so se ga bali!

Dasi Hribar ni našel vedno med vodilnimi krogi slovenskega naroda one zasluge, opore in poštrevnosti, kakor bi jo po svojih delih moral imeti, je vendar stal kot skala neomajna v svoji radikalni nacionalni politiki in ni klonil duha uređ našim grmanjskega vala ki je hotel prelatiti slovenski narod, da si osvobodimo Adrio.

Obširna so poglavja o Hribarjevih političnih zaslugah na raznih poljih: bodisi kot Vseslovana, ki je politično popeljal slovenski narod v svet Slovanstva; bodisi kot ljubljanskega župana; bodisi v težkih septembarskih dneh 1. 1908.; bodisi v težkem vojnem času za naš narod, še v težjem času zani kot interniranec, kot mučeniku svojega naroda in kot žrtvi svojega odločnega narodnega radikalizma, ki ga ni zatajil niti v zani najopasnejših trenutkih. V vseh dobah stoji pred nami kot vzor moža, kot kremenit in jeklen politični značaj!

Mirna so bila naša srca in nacionalni zavest in ponos se je dvigal v nas kadar je imel Hribar krmilo našega naroda v rokah!

Nevenljive so Hribarjeve zasluge za kulturno in gospodarsko povzdigo slovenskega naroda.

Za slovensko učiteljstvo je imel Hribar vedno odprte roke, odprto srce; njegovo zanimanje za prilike našega stanu je bilo vedno intenzivno in odkrito; njegovo zanimanje za razvoj slovenskega šolstva je bilo dovzetno za vsak napredek načrt in polno lastnih iniciativ.

Z vsemi silami je podpiral kot državni poslanec v dunajskem parlamentu naše akcije, da bi se potom države izboljšal naš položaj; vsaka oseba na ali skupna zadeva je našla v Hribarju naklonjenega prijatelja. On ni podcenjeval še tako za splošno malenkostne osebne zadeve in je rad pomagal vsako-

mur. V deželni zboru kranjskem je bil njegov glas in vse njegovo prizadevanje na naši strani. Kot predsednik mestnega šolskega sveta se je z njemu lastno natančnostjo podrobno zanimal za vsa šolska vprašanja.

Zanimal se je tudi za našo organizacijo in je bil večkrat tudi sam v naši sredi na zborovanjih.

Slovensko šolstvo se je pod njegovim županovanjem v Ljubljani uspešno razvijalo in imamo zaznamovati napredek v III. in IV. mestni deški ljudski šoli, v dekliški šoli in šoli na Barju in v modernih stavbah, ki so jih dobile nekatere teh šol. Še danes čakajo odrešenja načrti za še dve šolski stavbi, t. i. eno deško in eno dekliško šolo, ter meščansko šolo, ki so bili izdelani v zadnjem letu njegove županske dobe. Velike zasluge ima Ivan Hribar za državno obrtno šolo in tudi moderna stavba te šole je velika njegova zasluga. Nevenljive so tudi njegove zasluge za dekliški licej in za internat Mladiko, ki sta dobila pod njegovim županovanjem in predstvom v kuratoriju dekliškega liceja ponosno moderno stavbo. Enako velike so njegove zasluge za dijaško podporno društvo »Radoznoj«. Stal je v prvi vrsti naših bojevnikov za slovensko univerzo.

S prevratom je nastopil tudi za Ivana Hribarja čas zadoščenja in žetve njegovega velikega dela in truda; doba uresničenja njegovih velikih idealov in smotrov.

Poslan je bil od kraljeve vlade kot velenoslanik v Prago in je s tem dobil prvo zadoščenje za velike žrtve od svoje domovine; sedaj je bil na pozvan zopet v domovino, da s svojo železno voljo uređi razmere svoje ožje domovine kot kraljevi pokrajinski namestnik.

In zopet se spominjamo viharne dobe, ko so bila naša srca mirna in polna zaupanja, kadar je Hribar imel krmilo našega naroda v rokah, ki je enaka današnji dobi notranjih državnih viharjev, ko je Ivan Hribar poprijel s svojo odločno in velikopotezno roko državno krmilo svoje ožje domovine v roke. In v naša srca je prišel zopet mir polnega zaupanja!

V tem trenutku se tudi slovensko učiteljstvo spominja 70 letnega jubileja Ivana Hribarja in mu kliče: Dobrotno nebo nam ohrani našega jubilarja Ivana Hribarja še mnogo let našemu narodu in mladi naši državi!

Iv. D.

Podpisujte 7% držav. posojilo!

Pozivamo vse naše tovariše in tovarišice, da po svojih močeh prispevajo za novo državno posojilo, ki je izredno dobičkanosno, ker se obrestuje po 7% in je prosto vseh davkov in državnih doliad.

S tem bomo najbolje dokumentirali ljubezen do naše mlade domovine, ter ji izredno koristili, kakor tudi samim sebi.

V obrambo naše časti.

Tovariš Knaflič nam poroča, da mu je uredništvo »Slovenskega Gospodarja« naznanilo poln naslov učitelja, ki je baje razlagal svojim občanom, da so učitelji prisiljeni dajati davčni oblasti podatke o dohodkih kmetov, ker jim tozadevne oblasti pošiljajo vprašalne pole v izpolnitev.

Davčna oblast seveda negira resnost te vesti.

Tov. Knaflič se radi oddaljenosti kroja ni mogel informirati o resničnosti podatkov »Slov. Gospodarja«. Priporočamo mu, da odda zadevo pristojnemu okrajnemu učiteljskemu društvu, da ugotovi ves slučaj.

Državno pravdnštvo je ponovno odklonilo obrambo učiteljskega stanu proti napadam »Slov. Gospodarja«.

Baje se nanaša članek v »Slov. Gospodarju« na nemškutarsko učiteljstvo ob mejli.

Ker je tov. Knaflič v imenu več sto svojih tovarišev hotel vložiti tožbo proti »Slovenskem Gospodarju«, prinaša list v 36. številki sledečo

Izjavo.

Uredništvo »Slovenskega Gospodarja« izjavlja na notico z dne 28. junija 1921 »Učitelji — špiceljni davčnih oblasti, da nikakor niso bili mišljeni vsi učitelji kot špiceljni davčnih oblasti, ampak da je naša trditev nanašala samo na one učiteljske osebe, ki jih po imenu in dokazilu kot obmeine nemškutarje poznamo kot take. Za druge pa, ki so se po pavšalnem poimovanju te notice čutili žaljene, naj služi ta izjava v pomirjenje in zadoščenje. S tem bodi zadeva poravnana.

Maribor, 5. septembra 1921.

Za uredništvo:

Januš Golec,
glavni urednik.

Tov. Knaflič je torej dosegel zadoščenje našemu stanu, v kar mu moramo izreči polno priznanje; slučaj sam pa je podučljiv in pozivamo učiteljstvo da odločno odkloni vsako sodelovanje v zadevah, ki se ne skladajo z našo službo in stanom.

Podpisujte 7% državno posojilo!

Kaj klerikalcem ni všeč v ustavi glede šolstva.

Klerikalni boj proti ustavi v šolskih zadevah nam slika »Domoljub« v zadnji svoji številki. Vzroki, iz katerih so klerikalci proti sedanjim ustavi v šolskem oziru, so po Domoljubovih izvajanjih sledeči:

Sedanja ustava govori o »moralni« vzgoji. To je tako širok pojem, kolikor svetovno-nazornih strui je danes med človeštvom; kajti vsaka struia ima svoje »moralo«, vsaka jo pojmuje drugače. Liberalci imajo svojo moralo, samostojneži svojo, in celo ljubljanski mesarji svojo. Mi katoličani pa poznamo samo eno moralo: Tisto, ki jo je Bog oče dal na gori Sinaj, moralo 10 božjih zapovedi, tisto, ki jo je učil Jezus Kristus, ki jo nezmotljivo razlaga in uči sv. Katoliška Cerkev. Iz tega razloga smo proti omejenemu mestu člena 16. sedanje ustave in zahtevamo, da se mesto frazerskega, zahrbtno-svobodomiselnega izraza »moralne« vzgoje postavi: Pouk v šolah mora biti versko-nraven.

Centralistična ustava pravi dalje, da »mora vzgoja razvijati narodno zavest v duhu narodnega edinstva«. Kaj se pravi vendar to: »V duhu narodnega edinstva«?

Za nas bi zadosočeval o tem oziru stavek: »Vzgoja mora gojiti domovinsko ljubezen (do jugoslavije)«.

Nadalje pravi ustava, »da mora vzgoja razvijati drž. zavest v duhu verske strpljivosti«. Ali ni ta nauk o »verski strpljivosti« naravnost krivoverski, ker hoče, da bi se do šolah poučevalo da je postranska stvar, kateri veri kdo pripada? Katoliški duhovnik tega ne bo storil nikdar turški in pravoslavni tudi ne. Da, celo svobodomiselnec je »verska strpljivost« nepoznana roba. Kadar framazon zasliši ime kat. Cerkev, tedaj ga vsega prevzame gnjev in srd. — Smatramo, da je ta beseda ustavljena le v svrhu podkrepitve boja zoper katolicizem. O katoliškem šolstvu naj odloča katoliško ljudstvo, ne pa pravoslavni in mohamedanski Beograd!

Podpisujte 7% državno posojilo!

Apel zakonodajnemu odboru narodne skupščine.

Ravno isti dan, ko smo me omožene učiteljice na naši skupščini v Rogaški Slatini bile boji za naše pravice, ki je bil že tako hud, da sem hotela citirati Črtomira: »In šel je boi bojvat brez upa zmage...«, ravno isti dan je izšel v »Narodni Prosveti« članek, katerega vam hočem objaviti v tolažbo. Glasl se:

»Apel zakonodajnemu odboru Narodne skupščine.

Pred odobrenjem vsake draginske uredbe se je slišal glas nas omoženih žena-uradnic ki so zahtevale, da se njih dnevnice izjednačijo z dnevnicami uradnic-devojk in moških. Lazilo se je od enega do drugega, prosilo, dokazovalo opravičenost zahteve in vedno doseglo najlepših obljub na najvišjih mestih.

Poslednja prošnja se je vložila od strani organizacije učiteljic in zabavili na ministrstvo financije po izvoljenih delegatih. Pridejana li je vloga ministrstva prosvete, v kateri se podrobno povdarja upravičenost zahtev.

Minister financije je pazljivo poslušal delegate in obljubil sam preštudirati donešeno zahtevo ter jo predložiti zakonodajnemu odboru Narodne skupščine, kakor hitro se ta sestane, da isti pri uza-konjevanju uredbe o draginskih dokladah popravi krivico učinjeno omoženi uradnici potom omenjene uredbe.

Ker se zakonodajni odbor sestane početkom septembra, tedaj je potrebno, da istim potom stori apel na zakonodajni odbor, naj stori popravko v korist ženičinovnici.

Velika krivica je storjena napram ženi, materi, uradnici, ko je ona za isto delo in iste dolžnosti plačana samo polovično od moških in devovk. Reklo se bo de sicer, da ima za to mož polne dnev-nice in da sta skupaj v eni hiši.

Da! Ali pa je premnogo primerov, da so v eni hiši, enem gospodinstvu oče in hčere in sinovi — vsi uradniki, pa imajo vsi polne dnevnice. (Sliši se, da je tukaj v Beogradu neki pop, ki ima pet hčerk uradnic, a vse imajo celo dnevnicu). Tudi ti stanujejo pod eno streho, jedo pri isti mizi, se grejejo pri istem ognju.